

DUŠAN TARAGEL

TVRDÝ KOREŇ

(DRÁMA)

1. DEJSTVO

1. OBRAZ

Miestnosť, dve okná, stôl a stoličky. Starý Mrdár sedí za stolom s hlavou v dlaniach. Hodiny, zavesené na stene, začnú odbíjať 22.00 hod.

STARÝ MRDÁR: Boha!

Hlava mu ovisne a s tupým buchnutím udrie o stôl.

2. OBRAZ

Vstupuje Ďuro, jeho syn. Keď zbadá otca, ostane stáť s otvorenými ústami a zrúkne:

ĎURO: Ňaňo! Už?!

Starý Mrdár zdvihne hlavu, krvou podliatymi očami pozrie na syna, hlasno zabzdíe a povie:

STARÝ MRDÁR: Boha!

Hlava mu opäť s tupým buchnutím udrie o stôl. Zaručí:

STARÝ MRDÁR: Už!

Opona padne.

PETER PIŠTANEK & DUŠAN TARAGEL

V RODINE

Tóno Nagy s hlasným odgrgnutím odsunie tanier nedojedenej šošovicovej polievky. Ústami plnými chleba povie:

„Boha, nechutí mi, akoby bola skysnutá, či čo!“

Zabzdie a pozoruje svoju ženu, spratávajúcu zo stola. Cíti, ako sa mu do slabín hrnie krv. Už dlho ju nemal. Vždy keď príde domov, buď spí a nedá sa zobudiť, alebo on je taký ukonnaný, že zaspí, len čo sa jej dotkne.

„Pod' si lahnúť, som dnes akýsi unavený!“ povie Tóno a už aj sa dvíha zo stoličky.

„Chcela som pozerat' televíznu inscenáciu,“ povie žena, pričom však vie, že je zbytočné čokoľvek hovoriť.

„Rob, čo vravím!“ Tóno udrie po stole zovretou dlaňou. „Už aby si bola v posteli!“

Žena sa podvolí. Odloží handru a prejde k posteli. Vyzlečie si blúzku. Tóno sa strhne; už dlho také čosi nevidel. Veď ako inak, roboty vyše hlavy a k tomu ešte tie funkcie na krku.

Tóno si posotí širák do tyľa a na dúšok vyzunkne horčičiak piva. So zaťatými zubami sleduje, ako si jeho žena skladá blúzku na stoličku a rozopína podprsenu. Akási žilka na sluche mu začne divo bubnovať. Otvorí ústa a pomedzi deravé i zaplombované zuby nasáva vzduch. Žena už stojí nahá. Tóno záľubne hľadá na jej vycivené bledé telo. Vstane zo stoličky, po-

díde k nej a chvíľu jej drapľavými rukami chodí po pleciah, po chrbte, po stehnách. Potom ju schytí a sotí do postele. Postel zapraská a prehne sa. Žena si udrie hlavu o rám. Boľestivo zjojkuje.

„DRŽ HUBU, SPROSTÁ!“ zrukuje Tóno. „DECKÁ POBU-DÍŠ!“

Vtisne sa jej medzi stehná, pomáhajúc si rukou. Srdce mu tuho bije. Po čele steká pot. Ukonal sa.

Žena leží, poslušne dvíha nohy. Pozerá na zájdený plafón. Hádám bude treba vymalovať, pomyslí si. Ale kde vziať peniaze na maliara?

Keby bola zapla televízor, mohla teraz počuť aspoň zvuk televíznej inscenácie. Veľa ráz mala možnosť overiť si, že jej to stačí. Herci sú stále tí istí a dej sa tak či tak odohráva v robote alebo v kuchyni.

Tóno fučí. Čosi si šepká. Žena poslušne znáša jeho vlhký, horúci a kyslý dych. Tóno je na konci. Tvár s vypúlenými, krvou podliatymi očami zloží na ženino plece a v slabinách cíti křčovité pošklbávanie.

Žena len na to čaká. S vypätím všetkých síl spod neho vyklžne. Tóno ju zrobenými rukami křčovito drží a na brucho, hrud' i krk jej šľahá horúce semeno. Každý výron sprevádza hlasným vzdychom, plným úľavy z ťažkého života, plného práce a verejnoprospešnej činnosti.

Žena si konečne môže natiahnuť nohy. Bolia ju od celodenného postávania pri stroji v robote a od behania po obchodoch. Aj tak nič nezohnala. Nič ani nedostat, tak čo mohla zohnať?

Teraz si zapáli cigaretu, napadne jej pri pohľade na mužovu tvár, vyhladenú od slastnej spokojnosti.

Tóno sa vydýcha, sníme širák a položí ho na nočný stolík. Rukou si otrie čelo, potom vezme škatuľku marsiek a jednu si vloží do úst. Boli časy, keď pripaľoval cigaretu aj žene. Učil ju fajčiť. Videl to v jednom americkom filme. Trikrát bol na ňom v miestnom kine. Tak by chcel žiť. Žena sa však niekoľkokrát vyvracala do postele, a tak teraz Tóno fajčí sám. Občas však dáva najavo svoju nespokojnosť. Ženina upätá nechut' fajčiť v posteli trvalo narúša Tónove romantické predstavy o láske.

Vyfúkne dym, zvalí sa späť na chrbát a voľnou rukou si rozopne košeľu, vlhkú od potu. Robí mu dobre, keď mu studený vzduch ochladzuje mokré chĺpy na hrudi, na bruchu a v rozkroku.

Pohľad mu zabľúdi na zájdený plafón.

„Zišlo by sa vymaľovať,“ povie naostatok a s rozkošou vtiahne dym. „Zajtra si požičiam rebrík a v sobotu sa do toho pustíme!“

PETER PIŠTANEK

AKO SA ĎURO OBESIL

Jedného rána Ďuro vstal, pretiahol si údy a započúval sa do každodenných ranných zvukov.

Kdesi pri maštaliach otec hrešili Ďurovho brata Miša:

„Naničhodník akýsi, kedy pokosiš ostatné lány?“

„Otec, nebudem kosiť!“

„Akože, nebudem kosiť?“

„No tak, už nebudem! Kebyže vstúpite do družstva, nemáte žiadnu starosť s kosením! Takto si koste sami!“

„Ty darmožráč! Čo si myslíš, za čo ťa budem kŕmiť? Za tých mizerných dvadsať hektárov, čo si pokosil včera?“

„Majte si ma!“

PLESK! ozvala sa rana.

„Nebite, otec! Zlostný bývam, aj zabijem!“

PLESK! ozvala sa druhá.

„Tu máš, ty odroň, aby ti hlava na stranu nepadala!“

„A tu máte vy, vy starý kokot, aby vám gamby neovísali!“

BUM!

Ďuro si zapchal uši mozolnatými prstami. Veru nie, už dlhšie to nebude znášať! Radšej sa obesí.

Vhupol do gátí a vyšiel von, že si v stodole kus motúza pohľadá.

„Ľaľa ho!“ volali naňho otec a dvíhali sa z blata. „Kdeže ideš?“

„Obesiť sa! Už nebudem viac počúvať tie večné spory.“

„No, no,“ odtušili otec. „Škoda. Myslel som, že nám so žatvou pomôžeš.“

„Otec, seriem vám na vašu žatvu. Vravím, že sa obesím, tak sa obesím. Len čo nájdem povraz!“

„V stodole visí,“ zamrmlali otec. „Ešte po tvojom bratovi Štefanovi, čo sa bol minulý rok... hádam ťa udrží.“

Starec žmurkli na Ďuro: „A čo keby si sa to... až po žatve?“

„Nie, otec, už dnes,“ zaťal sa Ďuro. „Nebudem ďalej čakať!“

„Nuž, rob si, ako myslíš, ja ťa tu nebudem držať. Aspoň mater bude môcť spraviť kaše menej...“ zachytráčili si starý sedliak.

„Čože?“ zháčil sa Ďuro. „Kaša bude dnes?“

Kaša vždy bývala jeho obľúbeným jedlom.

Zadumal sa tuho. Žeby sa až po obede? Nie! Táto vec neznesie odkladu.

„Ibaže by...“ zamyslel sa hlasno.

„No, čo?“ spýtali sa.

„Ibaže by ste vstúpili do družstva!“

V ústach mu vyschlo a s napätím sa zahľadel do otcovej širokej prostej tváre.

„Tak to sa, milý synu, radšej obes!“

Otec sa odvrátili a strmo kráčali k stajniam.

Ďuro sa pevne chytil lievča. Rukou si otreľ znoj z čela.

Vošiel do stodoly, kde z krovu visel povraz po jeho obesivších sa bratoch. Kedysi bol dlhý, jeho koniec visel zo dva metre nad zemou, skrátil sa však stálym odrezávaním viselcov. Ostal len krátky kúsok, hompálajúci sa pod povalou.

Ďuro si pristavil rebrík, usúkal slučku, vložil do nej hlavu a o chvíľu sa už hompálal s vyplazeným jazykom.

PETER PIŠŤANEK

O TOM, AKO EMIL HAČÍK PO PAPULI DOSTAL A AKO SA ON POTOM POMSTIL

V Čálikovej bola zábava. Už od rána mládenci nože, britvy i sekery brúsili, by sa ukázali pred cudziakmi. Cudziaci sa tiež pripravovali. S predlžujúcimi sa tieňmi tiahli všetci do čálikovského chotára, aby tu v Obcej besede povykrúcali i vystískali zrobenými rukami každý tú svoju.

Jedným z nich bol aj Emil Hačík, územčistý parobok, čo bol robil na majeri grófa Breckovanského. Jesennou prírodou sa strmo hnal potemnenými chodníkmi. Ruky vyťahané od pluhu sa mu hompálali pred telom. Podvedome zakášal, akoby stále stúpaj jednou nohou do brázdy a druhou na nepoorané. Dlane mal mocné, býčiu šiju naťahoval dopredu. Vyžarovala z neho hrubosť a nepoddajná sila.

Prišiel a zábava bola v plnom prúde. Zočil tu už viac cezpoľných; vykrúcali sa s dievkami, zatiaľ čo miestni postávali v hlúčkoch pri stenách so stvrdnutými tvármi.

„Ťaj, dnes tu bude horúco...“ pousmial sa Emil.

Nebál sa však. Zaraz popýtal do tanca Anču, dcéru bohatého sedliaka Mališa, mocné dievča, robotné ako včela a čistotné ani kôň.

„Neblázni, Emil!“ pošepol mu ukradomky akýsi známy. „Anna je Zamborovou, zle pochodíš!“

Emil vedel, že Zambor, bývalý kaprál u dragúnov, je nebezpečným protivníkom. S úsmevom na tvári Annu vykrúcal a do ucha jej šepkal samé nežné veci.

Pred polnocou rozlietli sa dvere a do sály vošiel sám Zambor, čierny ani cigáň, večne zachmúrený, s jazvou po údere šablou na líci. Všetko stíchlo a tanečníci sa začali pomaly vytrácať z parketu. Onedlho sa vykrúcal len Emil s Annou, ktorá mu celá bledá ovisla v náruči.

Zambor dlho stál a hľadel na nich; očividne dával Emilovi možnosť odísť, ale Emil nebol z tých, čo by sa báli. Konečne Zambor knisavými krokmi podišiel k tancujúcemu páru. Hrubou žilnatou rukou chytil Annu a privinul ju k sebe.

„Po čo si prišiel?“ prevravel Emil a skrížil si ruky na hrudi.

„Zbiť som ťa prišiel,“ temne preriekol Zambor.

Odsotil Annu tak, že pováľala niekoľko stolov a prebila sklenenú výplň na dverách. Priskočil k Emilovi a udrel. V ruke sa mu zaligotali ostré hrany boxera.

„Jáj!“ zručol Emil a rukou si prešiel po rozbitej skrvavenej tvári. Vytiahol ligotavú britvu.

Bez slova sa bili. Obchádzali okolo seba ako divé šelmy.

V sále bolo ticho. Tu zrazu ktosi z cezpoľných skričal:

„Chlapi, vari sa dáme biť?!“

Hneď padol skosený úderom. Ktosi stoličkou rozbil lampu. Sála sa pohrúžila do tmy. Zavládlo peklo.

Chlapi sa tuho bili zrobenými rukami, mocnými od pluhu či oprát.

Emil náhle pocítil strašnú bolesť v čele, akoby sa mu tam zaťala sekera. Odkvácól na dlážku.

Predtým ako omdlel, začul Zambora, ako mu vraví:

„Anna bude moje deti rodiť, pamätaj si!“

Nocou ho bezvládneho vliekli domov. Úder motykou ho prizabil.

Dlhé týždne zápasil Emil so smrťou. Už si bola prišla poňho. Jasne ju videl stáť na prahu, ale jeho mocný organizmus odolával.

Zvíjal sa v horúčkach, takých tuhých, že vďaka nemu nemuseli po celú zimu kúriť. Rozbitá hlava počala mu hnisieť.

Muky ho neopúšťali. Jedného dňa mu už srdce začalo vynechávať, ale vtedy sa mu zazdalo, že vidí Zambora, ako vchádza k nemu a smeje sa svojimi uhrančivými hadími očami, čo boli oklamali Annu Mališovie.

„Ach, tak ty sa už zberáš na onen svet?“ vravel Zambor. „Aká škoda!“

A rozrehotal sa diabolsky.

„Nemýľ sa, Zambor!!!“ zreval Emil a strhol sa. V komôrke nebolo nikoho. Iba cez oblok nakukla zvedavá krava.

Vstal. Šlo to ťažko. Vyšiel na priedomie.

Prežil.

Dlho trvalo, kým Emil zmocnel. Posilňovala ho myšlienka na pomstu. Jedného večera vyliezol na povalu ich deputátnického domčeka a dolu zniesol dlhý predmet zabalený v masných handrách. Bola to starého otcova pytliacka puška.

Obe hlavne nabil sekaným olovom a s nočnými tŕňami kradol sa do Čálikovej.

Šiel popamäti, nenávisť mu zaslepovala zrak. Našiel Zamborov dom. Postavil sa k vysvietenému obloku a hľadel dnu. Za stolom sedeli Zambor, jeho žena Anna a Zamborov otec, starý sedliak s ošľahanou tvárou. V kolíske pri stene spalo Zamborovo dieťa.

Emil odstúpil od okna, namieril flintu a cez mušku hľadel na ľudí, naphávajúcich sa zemiakmi. Zrak mu spočinul na Zamborovi, hrdom a spokojnom hospodárovi s mladou, mocnou ženou a so zdravým dieťaťom.

Zaťal zuby a stisol oba kohútiky naraz.

Sekané olovo rozsekalo celú izbu i troch ľudí za stolom. Kolíska vyzerala ako riečica.

„Čo som to spravil?“ zhrozil sa Emil. Odhodil flintu a utekal preč.

Tej noci zmizol Emil Hačík z povrchu zemskeho. Nieкто vraví, že sa hodil do rozbúrených vln Šialenej, iný, že sa dal k zbojníkom. Väčšina je však presvedčená, že si poňho prišiel sám diabol, čo mu bol požičal kus života na vykonanie pomsty.

DUŠAN TARAGEL & PETER PIŠTANEK

SEKEROU A NOŽOM

Ján sedí v dielni. Slnko pripeká cez okenné tably. Ventilátor nefunguje. Na zemi sa váľajú ohorky a oceľové spony. Ktorýsi z učňov sedí obkročmo na doštiepanej lavici a monotónne búcha kladivom pred seba. Zabáva sa. Ján všetko vníma s mučivou intenzitou. Trpí ako nikto na svete. PRESTAŇ TRIESKAŤ, reku, LEBO TI JA JEDNU TRESNEM! Učeň stíchne, drzo hľadí. Krpatý had v ľudskej kožke.

Ján všetko vidí krivo, predmety akoby uhýbali pred jeho pohľadom. Vlhkou rukou si prejde po čele. Zapáli si. Pritisne čelo k stolu a pomedzi rozťahnuté stehná vypúšťa na zem sliny. Je opitý. Už druhý deň okolo seba šíri zápach rozloženého alkoholu.

Keď je Ján opitý, učni majú po chlebe. Kmitajú ako na vjenčine. Ján ich pozoruje prísnyim okom. Večne je nasratý.

Majster mu strhne prémie. Ján reku za čo. Majster reku za to, že si naslopaný v robote. MOHOL BY SOM ŤA AJ POSLAŤ DOMOV A DAŤ TI ABSENCIU, reku. Ján len zatne päste. Mlčí. Keď človek chce, dostane sa k fľaši. Môže poslať učňa von po butilku. Požičia si od židáka Šulca a pošle učňa po pol litra borovičky. NIKOMU NEDÁM OCHUTNAŤ, reku. Dočista sám sa spíja v šatni. Všetci vedía, mlčia. Reku, JÁN MÁ SVETOBÔĽ. CHYTLA HO ŠAJBA, reku. Chlapi sa po-

usmejú. Močiť chodia do ozrutných traktorových pneumatík, čo pred dielňou slúžia za kvetináče. Do šatne a na záchod sa neodvážia. Len Jánove ťahavé a smutné výkriky svedčia o prázdnej fľaši.

Otvoria sa dvere šatne. Ján vyjde strmým krokom. Tvár sa mu leskne. Má v nej odhodlanie a napätie, získané dlhým zvažovaním. Medzi očami zlostná vráska. Všetci vedia, čo teraz príde. Vopred sa uskŕňajú. Ján ide majstrovi povedať celú pravdu, vykričať, čo si o ňom myslí. VŠETKO MU, reku, POVIEM! Len Ján vie, ako to na svete chodí. Len on vie, na čom je. Jána neogabú. Povie majstrovi všetko, čo si myslí, reku! Kým sa vymoče zo šatne a prejde k východu, zabudne, čo vlastne chcel. BOHA, reku! povie duto a zúfalo. BOHA BOHOVÉHO! Sadne si. Život je ťažký. Len nech príde majster! Ukáže mu, reku! Reku, ČO TY MÁŠ DO MŇA? ČO MA STÁLE JEBEŠ? Keby nemali jeho, Jána, tak nemá kto robiť!

Majster sa však neukáže. Behá po družstve s akousi komisiou.

V lúči svetla poletuje prach a mucha. Mucha sadne Jánovi na vyholený zátylok. IDEŠ, reku?! Ján sa zaženie a zhodí kastrol s Gunduličovou kapustou.

JÁJ, reku, EŠTEŽE SA CELÁ NEVYSYPALA, povie Gundulič zbabelo a vychytí sa ratovať kapustu.

Ján cíti, že by mal odísť preč. Je im tu za šaša. Aj tej potvore doma. Ona za všetko môže. Je ako rakovina. Zažerie sa a cicia.

KEDY, reku, KONEČNE VYHODÍŠ TIE SVOJE BUBNY Z LETNEJ KUCHYNE? HÁDAM SI, reku, NEMYSLIŠ, ŽE NA NICH EŠTE BUDEŠ VYHRÁVAŤ PO ZÁBAVÁCH? Stále doňho takto.

Aj včera. Vošiel doňho jed. UŽ MÁM TOHO DOSŤ, reku! zvolal. Zobral sa a šiel piť. Najprv v krčme a potom u kamaráta v pivnici. Ján málokedy takto. Je poctivým otcom rodiny. V nedeľu chodí s deťmi a s Annou na prechádzky. O všetko sa stará. Robí ako kôň. Odrieka si. A ona takto! Ján sa roztrasie od hnevu. Za päť rokov, čo sú spolu, stučnela ani sviňa. Ošpatnela. Len na riti vysedáva a kňučí. Hlúpa je!

Iným mužom ženy porobia kadečo. Bratanec Karol má tiež ženu. Ani jej nemusí povedať. Len pozrie, a jeho žena vie, čo muž chce. Keď si privedie kamarátov, tak ani nemukne. Alebo sa s nimi pekne zhovára. Zato Anna? Chodí a mindžuje. KEDY UŽ KONEČNE VYPADNÚ TÍ ODRONI, reku, ČO SI SI ICH PRIVIEDOL?!

Zničila mu život. Načo si ju bral? Mohol ísť robiť do mesta. Chodil by za kurvami, a keby toho už mal dosť, tak by si zbral dáku mestskú paničku. Taká by veru ocenila jeho námahu. Mal by aj auto. Takto má len to, čo vyserie. JA JEJ ANCIÁŠA, reku! Zo života nemá nič!

Ján vstane a vyjde von. IDEM NA OBED, reku! NA PIVO S BOROVIČKOU. Aj s dvoma. Nemám na to, reku?! Zo Šulcovej stovky ostalo ešte päťdesiat korún.

Anna nie je zlá žena. Päť rokov manželstva ju naučilo. Deti chodia v čistom, najedené, pekne zdravía. Anna vyperie, navarí, udržuje domácnosť. Ráno chodí nakupovať. Nerobí nikde. Ján zarobí dosť. Kým ho nepochytí šajba, robí ako strhaný. Berie si nadčasy, celé dni trávi v dielni. Domov sa príde navečerať a zasa sa náhli spať. Je cítiť olejom, prachom a potom. Domov sa vráti k polnoci. Iba sa vyzuje a v montérkach sa zloží na diván v kuchyni. Ráno ho už niet.

Keď ho Anna spoznala, mala dvadsaťpäť rokov. OSTALA SI, reku, NA OCOT, vravievala matka. Raz to teda muselo prísť. Začal ju prepadať panický strach, že ostane starou dievkou ako teta Elena. Všetky kamarátky sa povydávali. S pýchou rozvážali vrieskajúce uzlíky. Hore a dole a spať. Anna sa už nemohla pozerať, usmievať. Teta Elena má zajačí pysk. Anna nie.

V tom čase bola nenápadnou dievčinou strednej postavy. Nebola ako iné. Nefajčila a nepila. Protivilo sa jej. Obliekala sa pekne, ale nie výstredne. Bola taká nenápadná, že aj keby sa za bieleného dňa postavila na ulici na hlavu, nebol by si ju nikto všimol.

Bola opatrná. Sestry, hlupane, si dali porobiť deti a v osemnástich už boli povydávané. Anna mala iné plány. Bola naj-

mladšia, zato najrozumnejšia. Ona tak nedopadne. Dá si pozor. Svojho muža si starostlivo vyberie. Anna nie je nijaký vetroplach.

Keď sa začali nosiť sukne do zvona, Anne sa táto nová móda vôbec nepáčila. Radšej chodila v sukni klasického strihu. Potom sa jej zrazu zvonové sukne začali páčiť. Všetky kamarátky ich nosili. Anna sa však bála, že bude v takej sukni vyzerať smiešne. Dennodenne si obzerala v zrkadle nohy a usilovala sa predstaviť si, ako by vyzerala vo zvonovej sukni. Potom sa rozhodla. Dá si ušiť zvonovú sukňu. Keď si ju po prvý raz obliekla a vyšla von, mala pocit, že sa na ňu pozerá celá ulica. S červenou tvárou a ušami sa prechádzala po dedine. Odrazu si uvedomila, že ani jedna žena okrem nej nemá zvonovú sukňu. Zvonové sukne medzičasom vyšli z módy. Nahradili ich iné.

Annu skoro roztrhlo a tak to bolo so všetkým. Topánky, vlasy, kabelky. Vždy po takomto zistení prišla domov s fialovou tvárou. Trieskala dverami a papuľovala svojim rodičom, ktorí sedeli v kuchyni a nič nechápali.

OSTALA SI, reku, NA OCOT, opakovala jej matka trikrát denne. Anna si toľko vyberala a toľko si dávala pozor, že naraz mala dvadsaťpäť rokov a muža nikde. Musí sa vydať, ale ako?

Začala chodiť na zábavy. Dovtedy nechodila; radšej sedela doma a pozerala televízor. Čo by už ona robila na takej zábave? Inde však muža zohnať nemohla. V textilke, kde robila, boli samé ženy. Tých pár chlapov už bolo rozchytaných. Sama sa bála do mesta. Reku, NIEKTO ŤA TAM ZBALÍ, NABÚCHA A NECHÁ TAK, vravievali jej kamarátky v robote a výhražne pritom dvíhali obočie. Ony o tom vedia svoje, porozprávajú Anne.

Niežeby sa o ňu chlapi nezaujímal, ale o takých ona nestála. Chcela solídnu známosť. Nemusí to byť krásavec, len nech je to chlap, ako sa patrí. Ako má vyzerať ozajstný chlap, nevedela. Vedela však, ako nemá vyzerať. Čím viac sa však približovala k tridsiatke, tým viac zľavovala.

V lete na zábave spoznala Jána. Hral tam so svojou kapelou do tanca.

V sále bolo horúco, oči štípali od cigariet. Výrastkovia pokrikovali a hlučne sa rehotali. Hluk vrážal do hlavy ako pum-pa. Anne bolo z toho všetkého zle. Bola tam s kamarátkou. Sedeli za stolom a počúvali chválenkárске reči opitého kolegu z roboty. Nasilu sa smiala. Odrazu zaznel chraplavý rehot. Bubeníkovi spadol činel. Anna pozrela tým smerom. Bubeník bol mocný chlap. Pod pazuchami mal flaky od potu. Stolička sa pod ním prehýbala. Čosi jej povedalo, že je ešte slobodný. Ani mladý, ani starý. Anna mala pocit, že z videnia ho pozná. Nebol žiadnym krásavcom, ale bol to kus chlapa. Okolo pása sa mu už začala robiť tuková pneumatika. Bol vážny. Anna si povedala, že bubeník sa jej páči. Teraz, alebo nikdy.

Opitý kolega ju vyzval do tanca. Oči mal lesklé, z úst mu pách-
lo. Anna ho vymanévrovala pred pódium s muzikantmi. Hra-
li modernú. Opitý kolega sa začal smiešne natriasať. Doma má
ženu a deti, a tu takto.

Anna nevedela, ako upútať bubeníkovu pozornosť. Tvári-
la sa strašne unudene a bezmocne. V tvári mala výraz, ktorý
navôkol oznamoval, že potrebuje ochrancu. Niekoho, kto by
ju vytiahol z tejto šlamastiky. Najlepšie dáky poriadny chlap.
Občas pozrela po bubeníkovi. Nič. Nevnímal jej signály. Len
sedel, bubnoval a zísal kamsi do prázdna.

Kolega sa začal na Annu tlačiť. Ceril sa a ukazoval žlté zuby.
Svetlá blikali. Anna opäť pozrela na bubeníka. Teraz! Ján za-
chytil jej pohľad. Anna sa rýchlo odvrátila. Keď hudba dohrala,
šla si sadnúť na svoje miesto.

Sedela vystretá a usilovala sa baviť s kamarátkou o rôznych
nezmysloch. Spolu sa smiali na slizkých vtípoch opitého ko-
legu. Občas zväznela a dlhým, neprítomným pohľadom sa za-
dívala smerom k stolu, za ktorým sedeli muzikanti. Zaregis-
trovala, že Ján sa na ňu tiež občas pozerá. Tvárila sa, že o tom
nevie.

Opitý kolega začal rozprávať, ako súloží so svojou ženou. Spo-
mínal samé veselé príhody. Ako raz súložili na zájazde v spoloč-
nej izbe, ako v lese, ako vo vani. Ako u svokra pri televízore.

Anna z toho rozumela iba ničomu. Bola ešte pannou. Smia-
la sa vtedy, keď sa smiala kamarátka. Odchovaná televíziou a re-

čami kamarátok mala akú-takú predstavu o sexuálnom styku. Muž a žena sa vyzlečú. Muž si ľahne na ženu a vloží do nej svoje prirodzenie. Potom sa celý trasie. Onedlho sa odbaví. Musia si dávať pozor. Niektoré ženy to majú rady, iné nie. Po prvý raz to bolí. Správny chlap to potrebuje pravidelne a každý deň.

Z kolegových rečí prišlo Anne nevoľno. Hudba opäť začala hrať. Kamarátka niekam zmizla a kolega unavene zaspal za stolom. Hrali ľudovky. Po Annu prišiel nejaký vojak. Bol opitý a mal podobanú tvár. Zavesil sa na Annu a spolu sa vláčili hore-dolu po sále. Ustavične čosi mel. Bolo mu rozumieť každé piate slovo. Ja... prijel dévčák... opravdovou lásku... tedkom... cos ustrihla mu šnúru ... chovajú prase... malá vesnice... prístěhovat...

Anna pozrela na muzikantov. Ján na ňu vyľavoval oči spoza bicích. Keď sa im stretli pohľady, znervóznel a trhlo v ňom. Ešte žiadna žena naňho takto. Z trojštvrťového rytmu prešiel do dvojštvrťového a vzápätí do deväťosminového. Celý sa roztriasol. Ruky a nohy ho prestali poslúchať. Pesnička, ktorú hrali, sa rozsypala a zmizla v zaskočenom kvílení a chrochtaní ostatných nástrojov. Muzikanti sa usilovali zachrániť, čo sa dá. Každý začal hrať tú najkrajšiu pieseň, čo poznal.

Nebolo to už ani do tanca, ani na počúvanie. Tí, čo stáli s ovisnutými údmi a vyjavene počúvali, prekážali tým, čo tancovali; tanečníci zasa svojimi zmätenými pohybmi rušili a rozptyľovali tých, čo počúvali. Niektorí ani nepočúvali, ani netancovali. Zúfalo skučali a inštinktívne sa tlačili k východu.

V sále vzniklo napätie. Zarinčalo rozbité sklo. Ktosi vypol a potom zasa zapol svetlo. Ján sa spamätal a opäť začal hrať valčík. Uprene pozeral na Annu a mocným romantickým hlasom sa rozospieval: Och, láska... bez teba nemôžem žiť... možno ťa raz nájdem... na priedomí, v lese či niekde inde... ó, láska! Do toho rázne bubnoval, aby sa muzikanti mali čoho chytiť.

Cez prestávku prišiel Ján za Annou. Ich rozhovor bol ťažkopádny a plný zámlk. Obaja si to vysvetľovali tým, že láska im zväzuje jazyky.

Vysvitlo, že Ján je zo susednej dediny. Je slobodný, má dávkno po vojenčine a robí údržbára v strojno-tractorovej stani-

ci. S kapelou si privyrába na svadbách a na zábavách po okolitých dedinách. Baví ho to.

Ján sa spýtal Anny, či by v sobotu neprišla k nim na zábavu. Zatancovali by si a tak. Anna súhlasila. Zblízka nebol Ján až taký pritažlivý, ale bol to kus chlapa. Skúsiť to môže.

Tak začali spolu chodiť. Ján vždy po práci utekal domov, vydrhol sa vo vani, oholil a vyobliekal a utekal na autobus, ktorým sa odviezol do susednej dediny.

Až po plotovú bránku ho vyprevádzali matka a otec. Kývali mu. Boli šťastní, že si našiel dievča. Veď už bol najvyšší čas.

Ján bol tiež šťastný. Našiel si dievča! Anna sa mu od začiatku páčila. Taká nenápadná. Žiadna fiflena, horenoska. Rozumná!

Vezie sa v autobuse a premýšľa. Koľko sa len natrápil. Jeho priatelia a rovesníci boli už dávno ženatí, a on stále nič. A veď nie je kalika! Do roboty ani drak! Je síce trochu ťažkopádny, to je pravda, ani vyjadrovať sa nevie tak ako iní, ale veď to nie je až taká chyba! Aj peniaze má! Zarobil si hraním!

Matka mu trikrát za deň hovorila: JANKO, A KEDY SI NÁJDEŠ DÁKE DIEVČA, reku? INÍ UŽ DÁVNO, A TY STÁLE NIČ, reku. V očiach mala slzy, v ruke žmolila vreckovku.

Ján vždy znervóznel, najedoval sa. MAMO, ČO FURT OTRAVUJETE, ČO TU PIZÚKATE, HÁ? reku. ČO MA PO OSTATNÝCH? VEĎ PRÍDE AJ MÔJ ČAS! reku. TAKÚ SI PRIVEDIEM, ŽE VŠETCI BUDÚ POZERAŤ! reku. Toto vravel, no v kútiku duše pochyboval. Matka sa vždy rozplakala. Vybehla do záhrady, aby nažalovala otcovi, ktorý sa hrbal v šaláte a v mrkve.

Večer, keď už Ján ležal v posteli, potme k nemu prišiel otec a položil mu na plece svoju ťažkú ruku. JANKO, reku, TAKTO NEMÔŽEŠ NA MATKU. CHCE TI LEN DOBRE. ZOŽIERA SA PRE TEBA, reku. NÁJDI SI UŽ DÁKE DIEVČA, reku. UROBÍŠ NÁM RADOŠŤ, reku.

Jánovi bolo do plaču. Nájdi si, nájdi si! Ako si má nájsť? Žiadna ho nechce. Začne dačo rozprávať a už sa mu každá smeje. On, Ján, nie je vtipný. Jožo z dielne je vtipný a má každú, na ktorú len pozrie. Aj židák Šulc. Ján je, naopak, vážny.

Nemá rád srandičky. Má rád jednoduché a zrozumiteľné veci. Žiadne rečičky, slovíčka. To nie je preňho!

Za oblokmi autobusu ubiehajú lány polí. Kukurica, pšenica, žito. Ján si ich spokojne prezerá. Vždy keď ide za svojím dievčaťom, je spokojný. Plný sebadôvery. Má dievča! Nebudú si už naňho ukazovať prstom! Nebude už terčom posmeškov v dielni!

Autobus vošiel do dediny. Ján vystúpil a ponáhľal sa pred textilku. Tu počkal Annu, ako vždy. Potom sa spolu prechádzali.

Dedina bola dlhá. Ján rozprával Anne svoje príhody z vojenčiny a z práce. V skutočnosti neboli jeho príhodami. Ján ich počul od svojich kamarátov a zdali sa mu smiešne. Vystupoval v nich ako svetaskúsený človek, ktorého nič nerozhádza a ktorý pre zábavu iných rád vyparatí dáke drobné huncútstvo.

Anna jeho príhodám nerozumela, ale tvárila sa, že ju nasmierne zabávajú a že hlce každé Jánovo slovo. Občas zastala a zasnene sa zahľadela kamsi do diaľky. Pohodila vlasmi a krátko sa zasmiala. Cítila sa byť romantická. Položila Jánovi nejakú otázku, potom odrazu zvažnela a v očiach sa jej zaleskli slzy.

Ján bol z toho celý zmätený. Nevedel, čo má robiť. Zabudol, o čom rozprával. V hrdle mu vyschlo. Zhrbil sa, dlane sa mu potili.

Potom začali chodiť k Anne domov. Jej rodičia brali Jána ako ďalšieho zaťa do rodiny. Sedeli spolu v kuchyni za stolom. Annin otec zvyčajne vytiahol fľašu vína alebo páleného. Rozprávali, čo a ako. Potom sa presunuli do obývačky a zapli televízor. Stará štrikovala a starý v okamihu zaspal v kresle. Občas sa strhol a niečo vykrikol. Boli to výkriky starého, unaveného človeka. Dakedy zasa rozprával zo sna. Ján mal pocit, že starý sa rozpráva s ním, a preto sa mu usiloval vždy slušne a rozumne odpovedať.

Potom Ján pozrel na hodinky a vychytil sa na posledný autobus domov. Anna ho šla odprevať. Zdĺhavo sa lúčili pred bránkou. Ján sa triasol, aby mu neušiel autobus, Anna zasa chcela dopozerieť inscenáciu.

Neskôr predstavil Ján Annu aj svojim rodičom. Boli spokojní. Anna nebola žiadna fiflena. Bola to rozumná, praktická žena. Rozumela sa domácnosti. Bola čistotná. Netárala dve na tri. Rada pomohla. Nemyslela na ledačiny.

Vzťah Jána a Anny nadobudol pevné kontúry. Stali sa vážnou známosťou. Anna prestala byť romantická a začala byť vecná. Ján prestal rozprávať príhody z vojny a spolu s Annou začali rozoberať vážnejšie problémy.

Už sa mali o čom zhovárať. Témou ich rozhovorov boli rôzne potrebné predmety. Načo hovoriť o veciach, ktoré sú nehmateľné a nechopiteľné a ktoré sa dajú špekulatívne prevracat' z jednej strany na druhú, až je človek z toho sprostý? O veciach, ktoré sa nedajú prakticky využiť a ktoré sú také prchavé a hmlisté, že ani nevieme, či ozaj jestvujú a či to nie je len výplod našich žliaz? Treba hovoriť o tom, čo je pre život potrebné. Človek predsa musí niekde bývať, niekde spať, niečo jesť, niečo si obliekať! Anna s Jánom sa rozhodli, že svoj domov si zariadia pekne, ale prakticky. Prekárali sa, či budú mať v kuchyni plynový, či elektrický sporák. Ján, ako skúsený majster, zdôrazňoval prednosti jedného a Anna, ako gazdiná, druhého. Dopadlo to zvyčajne tak, že Anna sa rozplakala a tvrdila, že Ján ju nemá rád, pretože jej nechce spraviť po vôli.

Jedného dňa, keď neboli starí doma, dovolila Anna Jánovi, aby na nej súložil. Vedela, že raz k tomu musí prísť. Ján bol čoraz neodbytnjší. Pri televízii sa ju pokúšal ohmatkávať. Anna sa intenzívne bránila. Vždy ju celú poslintal. Obrazovka svietila, stará štrikovala, starý spal a z gauča zozadu sa ozývali zvuky zápasu, fučanie a hmýrivý pohyb. Starý skríkol zo sna a chvíľu bolo ticho. Annu to nebavilo. Z televíznych inscenácií nič nemala.

Keď vtedy starí odišli na družstevnú schôdzu, Ján zneróznel. Vycítil príležitosť. Sedel za stolom a fajčil. Rozmýšľal, čo má robiť. Nemôže predsa Annu zdrapiť, odviecť do izby a tam jej to spraviť. Jeho svetaskúsenosť sa rozplynula. Dlane sa mu otvárali a zatvárali. Úd mu stál. Anna sedela pred ním a niečo monotónne rozprávala. Ján sa šiel zblázniť.

Po chvíli to Anna vyriešila. Zapla televízor a sadla si na gauč. Ján si k nej prisadol. Opäť nastal hmýrivý pohyb. Anna

vedela, že teraz to príde. Bránila sa chabo. Nevedela, čo má robiť. Bola ako poleno. V televízii to bolo všetko ináč.

Ján bol taký vzrušený, že nevedel čo skôr. Či má vyzliekať Annu, či sťahovať si gate. Čo ak prídu starí?

Napokon sa vyzliekol. Anna nechtiac zbadala jeho stoporený úd. Vo svetle televízora vyzeral oveľa väčší, ako bol v skutočnosti. Anna sa tak zľakla, že jej panenská blana praskla sama od seba.

Ján do nej vnikol a začal kopuláciu. Nemal veľa skúseností. Prakticky nijaké. Raz, keď v dielni čosi oslavovali, dala mu v šatni výdajníčka. Bola stará, tučná a opitá. Jánovi to neprekázalo. Tiež bol opitý ako sviňa.

Odteraz to však bude iné, uvedomil si na Anne. Bude to mať často. Skoro stále. Anna bude jeho ženou.

Keď sa z nej zvalil, zapálil si. Chutilo mu. Bol spokojný. Spýtal sa Anny, aké to bolo. Dúfal, že si nevšimla jeho nešikovnosť.

Anne bolo zle. Keď bola malá, chlapi pri potoku chytli žabu, strčili jej do zadku slamku a nafúkli ju. Potom ju hodili do vody. Žaba vypliešťa oči a pomaly umierala. Anna mala pocit, že sa jej stalo to isté. Časom si zvykne. Každá si zvykla.

Súloženie bolo posledným ústupkom, ktorý Jánovi urobila.

Na svoju svadbu Anna nerada spomína. Na nej Jána prvý raz znenávidela.

Svadba bola veľká a bohatá. Jedla i nápojov bol dostatok. Mladomanželia dostali veľa pekných a cenných darov. Hodiny, taniere, žehličku, obrusy, návliečky a podobné potrebné a užitočné veci. Anna presedela celú svadbu na stoličke ako taká knedľa. Nikto s ňou netancoval. Akurát raz svokor, ale ten bol taký opitý, že si myslel, že je na hasičskom bále.

Ján sedel za bubnami a hral do tanca. Vyrátal si, že keď mu na svadbe bude hrať vlastná kapela, vyjde ho to o tisíc korún lacnejšie. Zabudol však, že bude musieť hrať s ňou. Aj zháňal za seba náhradu, ale nikoho nezohнал. Cez prestávky sa bavil so svadobčanmi, prijímal gratulácie, pripíjal si. Anna sedela za vrchstolom a zazerala. Rozdávala kyslé úsmevy. Dúfala, že na-

pokon sa niekto nájde, kto si sadne za bubny, a Ján bude spolu s ňou sedieť za vrchstolom. Bol by vystretý v novom obleku a dôstojne by sa zhostil svojej úlohy ženicha.

Ján však nič. Alebo hral, alebo sa zabával so svadobčanmi. Občas Anne zakýval, že je akože všetko v poriadku. Všetci sa bavili, boli spokojní. Ján pil víno aj tvrdé. Občas si odskočil, skontrolovať, čo sa deje v kuchyni. Postupne sa opil, až napokon zabudol, že hrá na vlastnej svadbe. Bol šťastný. Taká svadba, to je už niečo!

O polnoci kapela zahrála tuš a Ján pristúpil k mikrofónu. Reku, SÓLO PRE MLADOMANŽELOV! vykrikol. Sadol si za bicie a spustil rezkú.

Všetci v sále stuhli. Anna sfialovala od hanby. Nikto netancoval. Mladomanželia mali sólo. Ján sa rytmicky natriasal za bicími a tvár mu žiarila spokojnosťou. Anna mala chuť hodiť mu do hlavy žehličku, ktorá pred ňou, ako dar, stála na stole. TAKÁ HANBA, reku! VŠETCI VIDIA!

Rozhodla sa, že si to zapamätá. Každé jedno príkorie, ktorého sa na nej dopustí. Ona ho naučí!

Okolo úst jej zavisla prísna vráska.

Vytváranie spoločnej domácnosti si vyžaduje riešiť množstvo problémov. Ján sa iniciatívne chopil svojej novej úlohy. Stal sa manželom a onedlho i otcom. Za tým sa skrývalo množstvo zodpovednosti.

Požičal si peniaze, zreparoval dom po starých rodičoch. Potom ho s Annou zariaďovali. Postele, koberce, lampy. Postieľku do detskej izby.

Ustavične bolo čo robiť. Ján rád Anne dokazoval svoju šikovnosť ako domáci remeselník a opravár.

Prišli deti a s nimi nové starosti. Bolo ich treba obliecť, zapatriť. Aj hračky potrebovali. Ján začal robiť nadčasy. Skoncoval s hraním po zábavách. Nestíhal. Bubny uložil do letnej kuchyne a zakryl dekou. Anna to tak chcela.

Ján začal žiť jednoduchým, ale plným životom. Keď nerobí nadčas, príde z roboty, sadne si za stôl a napchá sa teplým

jedlom. Vzápätí naňho prídu driemoty. Vždy, keď sa dosýta naje, drieme sa mu. Zvalí sa na diván a spí. Keď sa prespí, sedí za stolom a pozoruje Annu, ako sa zvráta v kuchyni. Má rád túto chvíľu. Vychutnáva ju. Vlastná žena, vlastné deti, vlastná domácnosť. Ťažké ruky s dlaňami, dopraskanými a porozožieranými od olejov a rozpúšťadiel v dielni, má položené pred sebou. Nimi to všetko vybudoval. Ej, čo sa len nadre! Dačo sa podarilo, dačo nie. On, Ján, nie je špekulant. Keď vidí robotu, tak ju spraví. Má tridsať rokov a ajhľa, koľko vykonanej práce už za ním stojí! Môže byť spokojný.

Keď je Ján spokojný, tak plánuje. Nahlas premýšľa. Mudruje. Čo zlepšiť, čo opraviť, čo v záhrade nasadiť. Občas si aj zakritizuje. Anna ho počúva, ale nezhahá. Od žehličky k trúbe a naspäť.

Keď Ján skončí s premýšľaním, vstane a ide uskutočňovať, čo si bol naplánoval. Hento spraví, tamto spraví. Život nie je ľahký.

Anna osamie v kuchyni a prestane sa pretvarovať. K prísnej vráske okolo úst jej pribudnú i ďalšie vrásky, vyjadrujúce jej nespokojnosť a zatrpknutosť. Áno, Anna je nespokojná.

Takto si svoj život nepredstavovala. Nie je to ono. Chcela by niečo iné. Nevie však čo. Stále je nervózna. V kuchyni trieska hrncami, osopuje sa na deti. Ján sa jej sprotivil. Je ako kus mastnej gummy. Klbko žliaz. Zničil jej život. Pobláznil hlavu, narobil deti a vysral sa na ňu. Hrával po zábavách ako taký idiot, a keď mu to zatrhla, začal ťahať nadčasy. Keď neťahá nadčasy, tak bastluje niečo v šope. Vešiaky do chodby, skrinky, ozdobné lampy z preglejky, obrázky z dyhy a iné sprostosti. Keď niečo hovorí, tak len o robote a o záhrade. Jeho reči sú také jednotvárne, že Anna zaspáva so žehličkou v ruke. Stále len mudruje a kritizuje. Annine problémy ho nezaujímajú. Stále si melie svoje. V posteli začal od nej chcieť rôzne sprostosti. Zatrhla mu to rýchlo. OD KTORÝCH KURIEV SI SA TO, reku, NAUČIL?

Ona, Anna, drie od rána do večera. Varí, žehlí, perie. Dáva žrať sliedkam, prasatu, mačkám a psovi. V lete záhrada. Večne tie decká. Má toho dosť. A on ešte vymýšľa.

Anna má najradšej televíziu. Vydržala by pozerat' stále. Večer si pozrie inscenáciu a ráno jej reprízu. Má rada televízne inscenácie. Lepší nábytok, lepšie šaty, krajší ľudia. Nikto sa nejeduje s deckami, nikto nikomu neperie osraté trenírky a špinavé montérky. Aj Bakalárov má rada. Najviac sa jej však páčia rôzne súťaže, v ktorých súperia herci so ženami v domácnosti. Herci sú krásni, ale sprostí. Robia zo seba šašov. Ženy v domácnosti sú také ako ona, Anna; nenápadné, ale múdre. Vždy vyhrajú a odnesú si domov vysávač, televízor alebo aspoň papuče. Jedna raz vyhrala úplne všetko! Jej muž tam sedel tiež. Bol to taký istý ozembuch ako Ján. Len sa nasprostasto usmieval. Keby bol otvoril ústa, iste by bol mlel niečo o robote.

Aj Anna by šla súťažiť. Pokojne! Vyhrala by v prvom aj v druhom kole. Krajíček alebo Dočolomanský by sa jej podlízavo pchali do riti. Len aby tam nebol Zednikovič alebo mladý Huba! Tých neznáša.

Ján by sedel pred televízorom s otvorenou papuľou. Anna by prišla domov s vysávačom alebo sušičom na vlasy. Spreádzal by ju herec Dušan Jamrich. Doviezol by ju v aute. Len aby bol uviazaný pes!

Ján by sedel v kuchyni a zísal by. POĎ, reku, ĎALEJ, DUŠAN! povedala by ona. Ján by už stál v pozore. Sadli by si do obývačky. Ján by nosil na stôl. Slané tyčinky, nejakú pijatiku. Herec Jamrich by sa obdivne obzeral. NO, POVIEM VÁM, PANI ANNA, reku, VIDIEŤ, ŽE STE TÚ SÚŤAŽ NEVYHRA LI LEN TAK. TENTO PRÍBYTOK NESIE STOPY VAŠICH PRACOVITÝCH RÚK, reku. TAKÚ ŽENU, AKO STE VY, BY SOM VERU POTREBOVAL! Spoločne by sa smiali. Ján by to počul a šlo by ho roztrhnúť.

Anna opäť zoberie do rúk mokrú handru na riad a prísna vráska okolo úst sa jej prehľbi. Môže ísť do riti, a nie na súťaž. Nemá si čo obliecť.

Pristúpi k skrini, otvorí ju a pozerá si šaty. Tieto sú jej malé, aj tieto... všetky sú jej malé... a čo, vari má ona čas na nejaký telocvik? Roboty vyše hlavy, a ty cvič ešte!

Potrebovala by nejaké nové šaty, no nové šaty treba ísť kúpiť do mesta. Ak chce ísť do mesta, tak si musí niečo obliecť. A ona

nemá čo. Nevopchá sa do ničoho. Akurát do Jánových teplákov. A do šatovej zástery. V tom však nemôže ísť do mesta.

Pôjde robiť. Už ju to doma nebaví. Stále len vyvára rôzne mastnoty a kŕmi ich všetkých. Decká pôjdu do škôlky a Ján nech sa stará. Ha-ha. Príde z roboty a doma nikoho. Len lístok. Som v robote, prídem večer.

Kam ale pôjde robiť? Do smradu v textilke sa jej už nechce a za predavačku tiež nie. Nieкто spraví manko a ona aby ho plátila. Ešte to tak. Na družstvo sa jej tiež nechce, musela by skoro ráno vstávať. Nebolo jej dobre, keď bola slobodná? Chodila na zábavy, nijaké starosti, nič. Vydať by sa však musela tak či tak.

Za všetko môže Jánova neschopnosť. Je to neschopný chlap. Robotu spraví, ale nič viac. Tým sa to všetko skončí. Ako to s ním mohla doteraz vydržať? Lenže keď sa s ním rozvedie, tak ozaj bude musieť ísť robiť. A súd je v meste a ona nemá šaty. Všetko je proti nej.

Dá spať deti a pozrie si televíziu. Má byť inscenácia.

Krčma je vysvietená. Okná sú otvorené do letnej tmy. Ako nočné motýle prichádzajú poslední oneskorenci. Ponáhľajú sa, pretože bez nich by to nebolo ono. Vo vreckách im štrkocú mince a šuštia bankovky. Ruky sa im nedočkavo potia. Prichádzajú, aby sa zúčastnili na pradávnom obrade: dospelí samčí príslušníci kmeňa sa v určenú hodinu stretávajú vo svojom Dome mužov. Tu, za predpísaných obradov, ktoré majú za úlohu potvrdiť ich výnimočnosť, uzavretosť a spolupatričnosť, si navzájom predvádzajú udalosti uplynulého dňa. Boj a lov sú hlavnými témami a ich nekonečné prehrávanie pôsobí očisťujúco, povznášajúco a ozmysľujúco. Droga je súčasťou obradu. Tá zotiera rozdiely medzi predstavou a skutočnosťou, medzi plánom a jeho realizáciou, medzi duchovným a fyzickým. Zmyslom celého obradu je potvrdenie si seba, svojho života, napätie a uvoľnenie, ktoré umožňuje slabým nabráť silu a silným odovzdať jej časť.

Aj Ján sa zúčastňuje na obrade. Zo šulcovej stovky už zostalo nič, ale Ján má veľa priateľov. Tí radi zaplatia. Ján je opäť

opitý. Postáva v chodbe vedúcej k záchodom a nad hlavou mu na kuse drôtu ako slina visí žiarovka. Z otvorených dverí výčapu sem dolieha dym a ťažký hluk. Pred Jánom stojí jeden z jeho druhov a pomalým hlasom mu dramaticky vysvetľuje, ako opravoval spojku na aute. Ján sa kníše. Sánku má ťažkú, visí mu. Ruku s cigaretou dvíha, spúšťa. Chce sa mu močiť.

Na záchode sa bijú dvaja výrastkovia v kožených bundách pobitých cvokmi. Navzájom si namáčajú hlavy do vyasfaltovaného žlabu. Ján sa rozkročí a dlho vypúšťa tekutinu.

Ťažkým krokom vstúpi do výčapu a už mu niekto vopchá do ruky nápoj. Prediera sa pomedzi postávajúcich a posedávajúcich chlapov. Ktosi vstane, podáva mu ruku. Nasleduje obrad pripíjania si. Podané ruky sa nevedia od seba odtrhnúť, oči pozerajú uprene a úprimne, ústa hovoria vety, pri ktorých viac ako na obsahu záleží na intonácii.

Ján si spomenie na svoju ženu Annu. Ranná zlosť ho už prešla. Zaplavuje ho ľútosť. Chce sa mu plakať. Začne rozprávať svoj príbeh. Jeho spolustolovník naňho hľadá ľahostajne nehybnými okrúhlymi očami nič nechápajúcej sliepky a čaká, kedy Ján skončí. Aj on má pripravený svoj príbeh.

Jánovi sa ťažko hľadajú slová. Má rád svoju ženu. Áno. Trochu prestala o seba dbať, ale to mu až tak neprekáža. Čo tam po kráse? Z tej sa človek nenaje. Anna dobre varí. O deti sa postará. Na Jána je prísna. Žena musí byť prísna, ináč by sa jej muž spustil. Niečo jej však na ňom, Jánovi, prekáža. Ján nevie čo. ČO TI PREKÁŽA, reku, ČO TI NA MNE PREKÁŽA?! Robí ako kôň, stále nadčasy. ROBÍM AKO KÔŇ, reku, STÁLE NADČASY! Nič jej na ňom nie je dobré. NIČ TI NA MNE, reku, NIE JE DOBRÉ! Stále doňho vrta. Stále ho jebe. Je jej na posmech. Cíti to.

Aj naposledy. Zasa sa mu niečo podarilo. Urobil skrinku na topánky. Takú peknú. Sedel a plánoval. Ona doňho. On, Ján, sa napaprčil. Reku, ČO TY ZASA DO MŇA!?! Zišiel do pivnice, zobral gumenú hadičku, natiahol si fľašu ríbežľového a vypil. Prišiel za ňou, povedať si svoje. ČO, reku, TY TAKTO? LEN KYSNEŠ A MŇA CHCEŠ, reku, KRITIZOVAŤ!?! Buchol dverami.

Ona na to, že LEN BÚCHAJ, reku, VEĎ TY DOBÚCHAŠ!
On späť, za ňou! Oj, toto nemala povedať! Ruka mu sama vy-
letela, ale zastavila sa. UDRIE! reku. Drzo sa škerila. LEN BI,
UDRI SI! reku. Neudrel. Nevie, nedokáže. Vonku kopol do psa
a šiel slopať.

Ján skončil. Jeho spoločník kýva hlavou. Hluk je taký veľký,
že nič nepočul. Začne rozprávať svoj príbeh – zaujímavú his-
torku o tom, ako okopával vinohrad.

Ján sa vychytí. DOMOV! reku. Chce vyjsť von, ale nemôže
nájsť východ. Všade stoja chlapi. Dym je ako mlieko. Ján sa
motá pomedzi stoly, prechádza z miestnosti do miestnosti.
Ktosi mu podáva ruku, iný núka cigaretu. Postavy splyvajú do-
vedna. Približujú sa k Jánovi, skláňajú sa k nemu, potľapká-
vajú ho po pleci. Radia mu, čo má robiť, čo je najsprávnejšie.
Hovoria o úrode v záhradách, o stavbe rodinných domov,
o chove králikov.

Ján sa usiluje povedať im svoj príbeh. Už aby bol doma.
Aby bolo všetko tak, ako má byť. Keď bude Anna chcieť, aj v ku-
chyni jej pomôže. Večer si sadnú pred televízor. Potom pôj-
du spať. Ona pôjde poprikryvať deti, on natiahne budík.

Ján odrazu zistí, že kráča po ulici. Svetlá krčmy sa strácajú
v diaľke. Ján ide domov. Hmyz sa hmýri okolo lúč. Stromy
sa so vzdychaním natáhajú za ním. Po vysokom viadukte po-
nad cestu sa preženie vysvietené rýchlik. Ján nič nevníma. Zhr-
bene kráča a nohy vlečie za sebou. Premýšľa. O živote a o šťastí.
Čo je to šťastie? Je vôbec šťastný? Kedy je šťastnejší; keď po
dobrom obede zatvorí na minútu oči a cíti, ako ho zaplavuje
teplá, ospalivá vlna, alebo keď súloží na svojej žene? Alebo
keď ide unavený z nadčasu a teší sa na teplú posteľ?

A čo jeho žena? Je s ním šťastná? Prečo sa k nemu začala
správať tak, ako sa správa? Čo jej na ňom prekáža? Čo má robiť?

Ján je unavený. V hlave má prázdno. Otázky sú ťažké, od-
povede sa nevynarajú. Prepadne ho veľká sebaľútosť. KEBY
SOM NEMAL TIE DETI, reku, OBESÍM SA!

Konečne je doma. Potichu otvára bránku. Pes leží urazene
v búde a spí. Ján zistí, že Anna zamkla a kľúč nechala znútra
vo dverách. Musí spať v letnej kuchyni.

Vojde dnu, zažne svetlo a obzerá sa, kam si ľahne. Vzadu, pod policou so zaváraninami, zbadá svoje bubny. Stiahne z nich deku. Kovanie a činely sa matne zalesknú. Stiahne mu hrdlo. Spomenie si, ako kedysi hrával s kapelou. Svadby a zábavy. Vtedy bol šťastný! Síce o tom nevedel, ale bol šťastný. Kapela hrála, ľudia tancovali a zabávali sa. Ján sedel za bicími a všetko pozoroval. Pot z neho tiekol, v ušiach mu zaliehalo. To bol život!

Baby naňho zízali, všetky ho chceli! Kto vie o ňom teraz? Komu na ňom záleží? Všetci potrebujú iba jeho pracovnú silu, nič viac. Ján si sadne za bicie. Z veľkého bubna vykutre paličky. Chvíľu len tak sedí a potom na skúšku spustí valčík. Sprvu sa mu pletú ruky a nohy, ale rýchlo do toho príde. Rozohní sa. Skúsi polku. Potom tango. Letná kuchyňa sa otriasa. Ján prejde do ohlušujúceho kvapíka. Spieva si.

Dvere sa otvoria a zavanie z nich chladný nočný vzduch. Stojí v nich Anna. Má na sebe dlhú nočnú košelu, vo vlasoch nákrutky. Tvár má skrivenú od zlosti a otvára ústa. Žily na krku jej navierajú. Asi niečo kričí. Je strašne smiešna. Ján nič nepočuje. Rytmus ním prenikol. Vyhráva rýchlu polku a prehýba sa od smiechu.